

tri vile sojenice in mu prorokujejo dobro ali slabo. In kakor one napovedó, tako se zgodi. Tudi k našemu malemu Francku so prišle tri sojenice. Mlade niso, lepe tudi ne, a upajmo, da vendar prav in dobro sodijo! — Amerikanci imajo svoj poseben okus. To se vidi tudi na spomeniku, ki so ga postavili predsedniku Združenih držav Severne Amerike (str. 128). Roosevelt je predrzen jahač. Še na izprehod jezdi tako hitro, da mu komaj sledi spremstvo. In kot takega burnega „sportsmana“ nam ga predstavlja tudi naš spomenik.

Anton Stöckl.

Prošli mesec je umrl nadarjen in mnogozaslužen slovenski glasbeuik, kateri je pa že v mladosti zapustil slovensko domovino in živel na Hrvaškem.

Anton Stöckel je bil rojen l. 1850. in je živel v Ljubljani v najhujši dóbi slovenske dramatike. Takrat v starem deželnem gledišču Slovenci niso smeli nastopiti. L. 1868. je deželni odbor dovolil Slovencem le en večer na mesec, a še od tega je moralo „Dramatično društvo“ prepustiti polovico dobička ravnatelju nemškega gledišča! V takih časih je bilo seveda težko delovati, in zato se ne čudimo, da je l. 1877. zapustil Ljubljano kapelnik Anton Stöckl, kateri je vodil mlade igravce in pevce skozi osem let v tej prvi dóbi slovenske dramatike.

V Zagrebu je našel ugodnejše razmere. Postal je učitelj glasbe na deželnem glasbenem zavodu, kjer je za Zajcem postal tudi koncertni vodja. Hrvatom je odgojil lepo vrsto dobrih glasbenikov.

Največ je skladal v svojih mladih letih, a mnogo je pozabljenega. Sam je imel za svoje najboljše delo „Čarovnico“, komično opereto z besedilom J. Alešovca. Bila je ob svojem času jako priljubljena na slovenskem odru. Mnogo skladb je instrumentiral. Tako je preskrbel instrumentacijo veseloigri „Strehar“ in spisal godbo Alešovčevi igri „Dimež, strah kranjske dežele“. Spisal je napeve Ogrinčevl glumi „Kje je meja?“, godbo Jacobsonovi burki „Hišina“, Gruberjevi narodni igri s petjem „Cerkvenodolski župnik“, Goldonijevemu enodejanjcu „Dva gospoda pa jeden sluga“, Kaiserjevi igri „Cigan“ in Nestroyevi šaloigri s petjem „Pavliha“. Ko so uprizarjali „Starega korporala“, burko „Robert in Bertram“, Kaiserjevo burko „Denar, sveta vladar“, igrokaz „Na kmetih“, Lemoinovo igro s petjem „Materin blagoslov“ (pozneje Ant. Foerster) in še druge stvari, potrebovali so A. Stöckla, ki je pridno pisal godbo. — Sicer se malokdo še spominja vseh tih del, vendar zasluži rajni skladatelj, da se njegovo ime s častjo imenuje v zgodovini slovenske umetnosti, saj je bil med njenimi najzaslužnejšimi utemeljitelji.

† Janez Urbas-Selko.

4. januarja t. l. je v Vavti vasi na Dolenjskem umrl bogoslovec Janez Urbas, iz „Vrtca“ in „Angelčka“ znan pod imenom Selko. Pri teh listih je bil zadnja leta med prvimi, reči smemo med najboljšimi sotrudniki.

Rodil se je 3. marca 1882. na Volčjem, v bloški župniji. V razredih in na gimnaziji je bil večinoma vseskozi odličnjak. Tretješolec je prišel v „Alojzjevišče“ in je tu bival do mature, ki jo je napravil z odliko; po maturi pa se je vpisal v semenišče. Srčno je želel, da bi kdaj kot svečenik stal pred oltarjem.

Dasi vedno bolehen, je bil razborit, vesel mladenci nenavadno živahnega duha. Prožnost misli se zrcali v njegovih črticah, raztresenih po „Angelčku“

† Janez Urbas-Selko.

1900, 1901, 1902 in „Vrtcu“ l. 1901 in 1902. V našem mladinskem slovstvu so nekaj prav posebnega; pri prijateljih mladine je z njimi zbudil veliko zanimanje.

Rado se poudarja, da mlad pisatelj začni pri otrocih, in ne ravno redkokrat se čuje, „da je za otroke vse dobro“. Druga misel se obsoja sama, s prvo se strinjamo le tedaj, če pisatelj tudi pozna otroško dušo, če je sposoben, da se vživi in zamisli vanjo. Selko je bil mojster v tem. Njegovo čuvstvo je nežno, pristrčno, polno ljubezni. Z nepopisno milobo se žalosti v težavah, ki tarejo mladino, se z njo raduje v veselju, jo vodi na pravo pot, če pada, ter jo hvali in vzpodbuja, ko vstaja (prim. „Vrtec“ 1901: „Oče, kje je moja obleka?“ „Jaz bom nesel venec“, „Mamica, kje si?“ ali „Angelček“ 1902: „Pri-

povedka o ljubezni“, „Biser“, „Lojzek, pojdi k meni, povedal ti bom povest“ in drugih več). Med črticami jih je nekaj, ki so pravi biseri.

Motiv jim je navadno materinska ali očetovska ljubezen, četrta ali sedma božja zapoved, prav pogosto pa smrt. Dasi je znal biti humorističen (primeri „Naši otroci“ v „Angelčku“ 1902.), je večina teh ljubkih črtic prepojena z globoko žalostjo, s slutnjo neke daljnje, nepojmljive, velike nesreče. Bil je šele v razvoju, vendar diha njegovi spisi možato resnost, oplojeno z idealnim hrepenenjem po plodonosnem delu.

Koliko mladim ljudem se studí življenje, ker ne vedó, kako bi ga rabili, tu pa je zamrla, komaj vznikla iz kali, nadepolna moč, ki je hrepenela po življenju, po delu za Boga in domovino! Selku časten spomin!
VI. K.

K zgodovini slovenske stenografije je objavil zagrebški „Stenograf“ zanimiv prinos: „Slovensko stenografijo“, katero je po Gabelsbergerju spisal in sestavil France Hafner, nadučitelj štirirazredne ljudske šole v Slovenjem Gradcu na Štajerskem. Profesor Stanko Miholič, ki je objavil rokopis, nam je podal o njem tudi kratko zgodovino in oceno, v kateri pravi: Hafner je prvi prevel Gabelsbergerjev stenografski sestav na slovenski jezik. „Slovenska Matica“ ga je poslala „Prvemu češkemu stenografskemu društvu“ v Prago, da ga naj oceni. Ocena ni bila najpovoljnija, in rokopis je prišel v knjižnico „Saškega stenografskega instituta“ v Draždanih. „Hrvatsko stenografsko društvo“ ga je na svojo prošnjo dobilo od tam, da ga objavi. Iz prevoda se vidi, da Hafnerju niso bili znani prevodi tega sestava v razne slovanske jezike, kajti ko bi jih bil poznal, bi se bil moral nanje ozirati, posebno na češkega. Njegov prevod je vseskozi samostalen; to je na eni strani sicer njegova prednost, a na drugi strani tudi velika hiba. Tudi se Hafner ni držal natančno Gabelsbergerjeve abecede, kakor so delali drugi prevajavci, na primer Heger, Vinković i. dr., ampak je samovoljno menjaval pomen Gabelsbergerjevih znakov tudi tam, kjer ni bilo treba. Tako je n. pr. *n* premenil v *c*, *t* v *j*, *f* v *t*, *ei* v *z*, *ein* v *ć*; Gabelsbergerjevoga *t**sch*, ki ima jako pripraven znak, v Hafnerjevem sestavu ni. Profesor Miholič pravi, da Hafnerjev sestav danes sicer nima in tudi ne more imeti praktične vrednosti, a je vendar zanimiv in poučen zgled iz zgodovine slovenske stenografije.

„Novice“ in „Zgodnja Danica“. Nov duh je zavel v dnevnem časopisu slovenskem. Zato se porajajo novi listi, ki pišejo v smislu novega časa. Pri tem pa sta pešala vedno bolj dva lista, ki sta svoj čas igrala važno vlogo v zgodovini slovenstva. S sklepom lanskega leta so zadnjikrat izšle „Novice“, katere so kot najstarejši slovenski list dopolnile 60. letnik. Pod uredništvom „očeta slovenskega naroda“, dr. Janeza Bleiweisa so bile „Novice“ vodilni

slovenski list ne le v političnih in narodno-gospodarskih vprašanjih, ampak tudi naši najboljši pesniki so v njih objavljali svoje umotvore. A pozneje so propadale vedno bolj, in ko so začele pisati za politično liberalno stranko, jih je vse zapustilo. — „Zgodnja Danica“ je tudi prenehala, dopolnivša svoj 52. letnik. Tudi ona je bila včasih imenitna. Njen vrli urednik Luka Jeran s svojo odkritosrčno besedo in zdravo sodbo ji je pridobil veliko veljavo. Po njegovi smrti se ni mogla več povzdigniti. Mlajši listi so potegnili občinstvo nase. Zadnji čas jo je urejeval msgr. Tomo Zupan.

Dr. Vinko Šercl, slovanski glotolog.

V Ljubljani je že večkrat prav zanimivo predaval g. vseučiliški profesor dr. Vinko Šercl o ruskih razmerah. Začudili smo se, ko smo v razgovoru z njim opazili, da si je v neverjetno kratkem času prisvojil ne le popolnega znanja, ampak tudi izredno spretnost v slovenskem jeziku. Izredna jezikovna nadarjenost g. dr. Šercla je pa uprav čudovita. Dr. Karol Glaser je v „Slovenki“ podal kratek življenjepisa, ki je tako zanimiv, da iz njega posnemamo glavne podatke.

Vinko Šercl se je porodil 1843. leta v Berounu na Češkem in je v rojstnem kraju hodil v ljudsko šolo do sedmega leta; 1850. leta pa je njegov oče bil premeščen za uradnika k okrajnemu sodišču v Prago, kjer je mladi Šercl moral zahajati v takozvano „Musterhauptschule“; zaradi nedostatnega znanja nemščine je napredoval le polagoma. 1853. leta je vstopil v latinske šole, ter se je učil tako uspešno, da se je priril med prve součence. 1861. leta se je vpisal v pravoslovje, kakor njegov rojak Al. Vaniček, ki si je sam pridela ime: „Registrator der vergleichenden Sprachforschung“, in je tekom štirih let napravil vse dotične izpite z dobrim uspehom. Istodobno je bil v deželnem zboru tesnopisec za češki in nemški jezik.

V svojem 16. letu se je začel učiti Šercl modernih jezikov in sicer najpoprej laškega in francoskega za praktično rabo; v sedmem gimnazijskem razredu se je bavil z angleščino, španščino, ogrščino in hebrejščino. Kot dijak je hodil pogostoma v vojašnico na Mali strani v Pragi, kjer so se vrstili vojaki raznih narodnosti; skoraj vsaki dan se je tam razgovarjal s poljskimi, ogrskimi in laškimi vojaki. V osmem razredu pa se je poprijel turščine, cigansčine, ruščine, poljščine, holandsčine, perzijsčine in sanskrtščine.

Na vseučilišču je znatno razširil svoje znanje v jezikih in se je pečal z novo grščino, rumunščino, srbsčino, portugalsčino, švedščino in danščino. Pri vsem tem pa mu niso zadoščali zahodni jeziki, in s posebnim veseljem se je poprijel tudi orientalskih jezikov, na primer kitajščine, japonsčine, arabščine, malajščine in tibetščine. 12. dne meseca februarja